

Az Alkotmánybíróság döntésének tájékoztató jelleggel közzétett, nem hivatalos szövege. A hivatalos közzétételre a Magyar Közlönyben, illetve az Alkotmánybíróság Határozatai című hivatalos lapban kerül sor.

IV/3647/2024.

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

határozatot:

Az Alkotmánybíróság a Szegedi Törvényszék 6.Bpi.338/2024/5. számú végzése, valamint a Szegedi Ítéltábla Bpkf.III.496/2024/12. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

Indokolás

I.

- [1] Csovbán Szergej (a továbbiakban: indítványozó) személyesen eljárva alkotmányjogi panaszt terjesztett elő. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § alapján kérte a Szegedi Törvényszék 6.Bpi.338/2024/5. számú végzése, valamint a Szegedi Ítéltábla Bpkf.III.496/2024/12. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [2] 1. Az indítványozót a Szegedi Járásbíróság – a Szegedi Törvényszék 3.Bf.22/2024/30. számú ítélete folytán jogerőre emelkedett – 17.B.469/2023/53. számú ítéletével társtettesként elkövetett embercsempészás bűntette miatt jogerősen 3 év 6 hónap szabadságvesztésre és 4 évre közügyektől eltiltásra ítélte. Az indítványozó perújítási indítványt terjesztett elő, amelyet mint alaptalant a Szegedi Törvényszék 6.Bpi.338/2024/5. számú végzésével elutasított. A Törvényszék indokolása szerint az indítványozó által új bizonyítékként előterjesztett tanúkihallgatásra vonatkozó indítvány már az alapügyben felmerült, mind első- mind másodfokon elutasításra került. Az indítványozó arra is hivatkozott, hogy az ügyében hamis tanúvallomást használtak fel. A Törvényszék kifejtette, hogy perújításnak csak akkor van helye, ha a perújítási okként megjelölt bűncselekmény elkövetését jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozat megállapította, vagy ilyen ügydöntő határozat meghozatalát nem a bizonyítottság hiánya zárta ki és e bűncselekmény a bíróság vádról rendelkező ügydöntő határozatát érdemben befolyásolta. Mivel jelen ügyben ezen feltételek nem

teljesültek, így perújításnak ezen az alapon sem volt helye. Mindezekre tekintettel a bíróság az indítványozó perújítási indítványát alaptalannak találta és elutasította.

- [3] Az indítványozó fellebbezést jelentett be a perújítási indítvány elutasítása miatt. Fellebbezésének indokolásában eljárási szabálysértésre is hivatkozott az anyanyelv használatával, a védelemhez való jog érvényesülésével összefüggésben. A másodfokon eljáró Szegedi Ítélőtábla alaptalannak találta a fellebbezést és helybenhagyta az elsőfokú bíróság végzését. Megállapította ugyanakkor, hogy eljárási szabályt sértett a törvényszék azáltal, hogy nem intézkedett a perújítási indítvány elbírálása körében előterjesztett főügyészégi irat, valamint a perújítás megengedhetősége tárgyában meghozott végzés magyar nyelvről ukrán nyelvre – azaz az indítványozó anyanyelvére – történő lefordítása iránt. Az Ítélőtábla határozatának indokolásában azonban részletesen kifejtette, hogy a hivatkozott eljárási szabálysértés nem volt lényeges hatással az eljárás lefolytatására. Megállapítható volt ugyanis, hogy az indítványozó a magyar nyelvet használja, megérti, beadványait magyar nyelven juttatta el a bíróságokhoz, a részére megküldött magyar nyelvű hivatalos iratokra magyar nyelven tett nyilatkozatokat, észrevételeket. A bíróság ebből következően azt állapította meg, hogy a megvalósult eljárási szabálysértés az indítványozó terheltet nem korlátozta törvényes jogai gyakorlásában, így az észrevételek megtételéhez fűződő és a fellebbezési jogosultságát és a fellebbezési jogosultságát megfelelően gyakorolni tudta.

- [4] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Abtv. 27. §-a alapján kérte a Szegedi Törvényszék 6.Bpi.338/2024/5. számú végzése, valamint a Szegedi Ítélőtábla Bpkf.III.496/2024/12. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Az indítványozó előadta, hogy álláspontja szerint a bíróságok megsértették a tisztességes eljáráshoz fűződő jogát azzal, hogy nem megfelelően értékelték a hivatkozott tanúkihallgatás elmaradásának jelentőségét. Panaszában az anyanyelvhasználathoz fűződő jog sérelmére is hivatkozott.

II.

- [5] 1. Az Alaptörvénynek az alkotmányjogi panaszban hivatkozott rendelkezései:

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

„XXVIII. cikk (3) A büntetőeljárás alá vont személynek az eljárás minden szakaszában joga van a védelemhez. A védő nem vonható felelősségre a védelem ellátása során kifejtett véleménye miatt.”

„XXVIII. cikk (4) Senki nem nyilvánítható bűnösnek, és nem sújtható büntetéssel olyan cselekmény miatt, amely az elkövetés idején a magyar jog vagy – nemzetközi szerződés, illetve az Európai Unió jogi aktusa által meghatározott körben – más állam joga szerint nem volt bűncselekmény.”

„XXVIII. cikk (5) A (4) bekezdés nem zárja ki valamely személy büntetőeljárás alá vonását és elítélését olyan cselekményért, amely elkövetése idején a nemzetközi jog általánosan elismert szabályai szerint bűncselekmény volt.”

„XXVIII. cikk (6) A jogorvoslat törvényben meghatározott rendkívüli esetei kivételével senki nem vonható büntetőeljárás alá, és nem ítéltethető el olyan bűncselekményért, amely miatt Magyarországon vagy – nemzetközi szerződés, illetve az Európai Unió jogi aktusa által meghatározott körben – más államban törvénynek megfelelően már jogerősen felmentették vagy elítélték.”

„XXVIII. cikk (7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”

- [6] 2. A büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) indítvánnyal érintett rendelkezései:

„8. § (1) A büntetőeljárás nyelve a magyar. A Magyarországon élő, törvényben elismert nemzetiségek tagjai a büntetőeljárásban a nemzetiségi anyanyelvüket használhatják.

(2) Senkit nem érhet hátrány amiatt, hogy a magyar nyelvet nem ismeri.

(3) A büntetőeljárásban mindenki jogosult az anyanyelvét használni.”

„609. § (1) A másodfokú bíróság nem ügydöntő végzésével hatályon kívül helyezi az elsőfokú bíróság ítéletét, és az elsőfokú bíróságot új eljárásra utasítja, ha a 607. § (1) bekezdésében, valamint a 608. § (1) bekezdésében fel nem sorolt, és a másodfokú eljárásban nem orvosolható olyan eljárási szabálysértés történt, amely lényeges hatással volt az eljárás lefolytatására, a bűnösség megállapítására, a bűncselekmény minősítésére, a büntetés kiszabására, illetve az intézkedés alkalmazására.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott eljárási szabálysértésnek minősül különösen, ha

b) a büntetőeljárásban részt vevő személyek a vádemelés után a törvényes jogukat nem gyakorolhatták, vagy ezek gyakorlásában őket korlátozták,”

III.

- [7] 1. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadhatósága feltételeinek vizsgálatakor az alábbiakat állapította meg.
- [8] Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt megvizsgálta, teljesültek-e az indítvány befogadhatóságának az Abtv.-ben meghatározott feltételei.
- [9] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az Abtv. 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül kell benyújtani az ügyben első fokon eljáró bírósághoz címezve, amely jelen ügyben teljesült. Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő alkotmányjogi panaszát. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek.
- [10] Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 52. § (1) bekezdésében foglalt további formai követelményeknek részben felel meg. A panasz megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést (az Abtv. 27. §-át), a támadott bírói döntéseket, rögzíti a kifejezett kérelmet a bírósági döntések megsemmisítésére, megjelöli az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [XXVIII. cikk (1), (3)-(7) bekezdése], azonban nem minden hivatkozott Alaptörvény-rendekezéssel kapcsolatban tartalmaz a bírói döntések alaptörvény-ellenességére vonatkozó okfejtést.
- [11] A határozott kérelem követelménye magában foglalja, hogy az indítványnak egyértelműen elő kell adnia az eljárás megindításának indokait, alkotmányjogi panasz esetén az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, továbbá indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabály, jogszabályi rendelkezés, bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével. „Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint pedig az indokolás hiánya {lásd pl.: 3058/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11]; 3245/2016. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [10], [13]} az ügy érdemi elbírálásának akadálya” {lásd legutóbb: 3353/2019. (XII. 6.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [12] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány csupán felsorolás-szerűen említi az Alaptörvény XXVIII. cikk (3)-(7) bekezdéseit, az egyes bekezdésekre vonatkozóan önálló indokolást nem adott elő, az indítvány ténylegesen csak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt anyanyelvhasználathoz fűződő joggal összefüggésben adott elő értékelhető alkotmányjogi indokolást.
- [13] 2. Az Abtv. 29. §-ában meghatározottak szerint az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így bármelyik kimerítése önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását.

- [14] Jelen ügyben a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét veti fel és vizsgálendő, hogy a perújítási indítvány elbírálása körében előterjesztett főügyészégi átirat, valamint a perújítás megengedhetősége tárgyában hozott végzés magyar nyelvről ukrán nyelvre történő lefordításának elmaradása mennyiben hatott ki az indítványozó a tisztességes eljáráshoz jogának érvényesülésére.
- [15] 3. Az Alkotmánybíróság az Ügyrend 31. § (6) bekezdése alapján külön befogadási eljárás lefolytatása nélkül érdemben bírálta el az ügyet.

IV.

- [16] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.
- [17] 1. Az Alkotmánybíróság először áttekintette az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jognak az ügy megítélése szempontjából releváns alkotmányos elveit, különös tekintettel az anyanyelvhasználathoz fűződő jogra.
- [18] 1.1. Az Alkotmánybíróság a tisztességes eljáráshoz való jog lényegéről kialakított álláspontját elvi jelentőséggel először a 6/1998. (III. 11.) AB határozatban foglalta össze, amelyet későbbi döntéseiben továbbfejlesztett. Az Alaptörvény hatálybalépése után az Alkotmánybíróság a 7/2013. (III. 1.) AB határozatban megerősítette a tisztességes eljáráshoz való joggal kapcsolatos gyakorlatát, és megállapította, hogy a tisztességes eljáráshoz való jogból fakadó – az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlatában kimunkált – alkotmányos követelmények nem csak a szabályozási környezettel, hanem az egyedi bírói döntésekkel szemben is érvényesíthetők (Indokolás [27]). A tisztességes eljárás (fair trial) olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek együttes figyelembe vételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes. {22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [49]; 2/2017. (II. 10.) AB határozat, Indokolás [48]–[50]; 3244/2018. (VII. 11.) AB határozat, Indokolás [32]; 3188/2021. (V. 19.) AB határozat, Indokolás [21]}.
- [19] A tisztességes eljáráshoz való jog több garanciális szabályból áll. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jog részjogosítványai különösen: a bírósághoz fordulás joga, a tárgyalás igazságossága, a tárgyalás nyilvánosságának és a bírói döntés nyilvános kihirdetésének a követelménye, a törvény által létrehozott bíróság, a bírói függetlenség és a pártatlanság kívánalma, továbbá az észszerű határidőn belüli elbírálás követelménye. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése de facto nem rögzíti, de az Alkotmánybíróság értelmezése szerint része a tisztességes eljárásnak az is, hogy az eljárásban biztosítva legyen a fegyverek

egyenlősége {3244/2018. (VII. 11.) AB határozat, Indokolás [32]; 2/2017. (II. 10) AB határozat, Indokolás [48]-[50]}.

- [20] 1.2. Az Alkotmánybíróság az anyanyelv büntetőeljárásban való használatához való joggal kapcsolatban korábbi döntéseiben is rögzítette Magyarország nemzetközi jogi és Európai Unió jogi kötelezettségvállalásait és az ebből eredő szabályokat {lásd: 3244/2018. (VII. 11.) AB határozat, Indokolás [42], [48]; 3295/2021. (VII. 22.) AB határozat, Indokolás [39]; 3362/2022. (VII. 25.) AB végzés, Indokolás [25]; 3109/2024. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [25]-[28]}. Az Alkotmánybíróság a Be. rendelkezéseit a büntetőeljárás során igénybe vehető tolmácsoláshoz és fordításhoz való jogról szóló Európai Parlament és a Tanács 2010. október 20-i 2010/64/EU irányelvével (a továbbiakban: Irányelv) összhangban értelmezte korábbi gyakorlatában. Mivel a jogalkotó az Irányelv átültetésének megfelelő változtatásokat hajtott végre a Be.-n – sőt, esetenként szigorúbb szabályokat ír elő a bíróságoknak, többlet jogokat biztosítva a büntetőeljárás terheltjének –, a további értelmezés során a hazai jogszabály bír elsődlegesen jelentőséggel, az Irányelv, valamint az az Emberi Jogok Európai Egyezménye (a továbbiakban: EJE) ugyanakkor további támpontot ad az Alkotmánybíróság vizsgálatához.
- [21] A Be. szerint a büntetőeljárás nyelve a magyar. A Be. 8. §-a alapelvi szinten deklarálja, hogy senkit nem érhet hátrány amiatt, mert a magyar nyelvet nem ismeri. A büntetőeljárásban mind szóban, mind írásban mindenki jogosult a saját anyanyelvét, törvénnyel kihirdetett nemzetközi szerződés alapján, az abban meghatározott körben regionális vagy kisebbségi nyelvét vagy az általa ismertként megjelölt más nyelvet használni. Az anyanyelv használatra vonatkozó alapelvi rendelkezéseket a Be. 78. §-a tölti meg tartalommal. A terhelt és az eljárásban részt vevő valamennyi személy számára biztosítani kell a tolmácsolást. Az anyanyelv használatához való jognak része az iratok lefordításához való jog is. A törvény nem sorolja fel tételesen, hogy mely iratokat kell a terhelt számára lefordítani, annyit rögzít, hogy a kézbesítendő ügyirat lefordításáról az a hatóság rendelkezik, amelyik a határozatot meghozta vagy az egyéb ügyiratot kibocsátotta. A bíróságok következetes gyakorlata szerint – amelyet az 1/2013. Büntető elvi döntés is tükröz – a nem magyar anyanyelvű terheltnek írásban szükséges lefordítani a büntetőügy lényeges iratait. A Be. alapján a terhelt kifejezetten le is mondhat az ügyirat lefordításáról, az erről szóló határozatot azonban a kibocsátónak előzetesen be kell szereznie. Az eljárás iratai lefordításának kötelezettsége ugyanakkor csak abban az esetben terheli a hatóságokat, ha a terhelt nem magyar anyanyelvét, nemzetiségi nyelvét vagy törvénnyel kihirdetett nemzetközi szerződésben meghatározott egyéb anyanyelvét használja az eljárásban.
- [22] 1.3. Az Alkotmánybíróság 3109/2024. (III. 22.) AB határozatában részletesen elemezte, hogy a tisztességes eljáráshoz való jog érvényesülése megköveteli-e, hogy a hatóságoknak akkor is gondoskodniuk kell a büntetőeljárás lényeges iratainak

lefordításáról, ha a nem magyar állampolgárságú terhelt az eljárás nyelveként a magyar nyelvet használja. Az Alkotmánybíróság abban az ügyben megállapította, hogy mivel az indítványozó terhelt a büntetőeljárásban végig a magyar nyelvet használta, ebből következően az iratok lefordítása nem volt kötelező – tekintettel arra, hogy az eljárás lényeges iratai lefordításának kötelezettsége csak akkor terheli a hatóságokat, ha a terhelt nem magyar anyanyelvét, nemzetiségi nyelvét vagy törvénnyel kihirdetett nemzetközi szerződésben meghatározott egyéb anyanyelvét használja az eljárásban – és azt maga az indítványozó sem kérte az eljárásban. Ezért az Alkotmánybíróság az érdemi vizsgálat során nem állapította meg a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét. {3109/2024. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [33]-[34]}.

- [23] 2. Az Alkotmánybíróság az indítvány alapjául szolgáló üggyel kapcsolatban az alábbiakat tartotta fontosnak kiemelni.
- [24] Az Alkotmánybíróság a rendelkezésére álló iratokból megállapította, hogy az indítványozó magyar, ukrán állampolgár, magyar anyanyelvű {Szegedi Járásbíróság 17.B.469/2023/53. számú ítélete [2] pont.}, ennek ellenére az eljárás során bizonyos iratokat lefordítottak számára ukrán nyelvre. A rendkívüli jogorvoslati eljárásban az indítványozó terhelt magyar nyelven terjesztette elő perújítási indítványát, valamint a főügyészégi átiratra történő észrevételeit is magyar nyelven tette meg. A perújítási indítványához a későbbiekben szintén magyar nyelven fűzött kiegészítést. A perújítási indítványt elutasító végzés elleni fellebbezést magyar nyelven terjesztette elő, valamint a másodfokú eljárásban magyarul tett észrevételeket a főügyészség átiratára. Az indítványozó a perújítási indítványát elutasító fellebbezésében sérelmezte az anyanyelvhasználathoz való jogra vonatkozó rendelkezések megsértését.
- [25] Az Alkotmánybíróság – a korábbi döntésében foglaltakkal összhangban – hangsúlyozza, hogy az eljárás lényeges iratai lefordításának kötelezettsége csak akkor terheli a hatóságokat, ha a terhelt nem magyar anyanyelvét, nemzetiségi nyelvét vagy törvénnyel kihirdetett nemzetközi szerződésben meghatározott egyéb anyanyelvét használja az eljárásban {3109/2024. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [34]}. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy bár az eljárás során a perújítási indítvány elbírálása körében előterjesztett főügyészégi átiratot, valamint a perújítás megengedhetősége tárgyában hozott végzést nem fordították le ukrán nyelvre, az indítványozó terhelt magyar nyelven élt eljárási jogaival (az észrevételezés valamint az indítványozás jogával, a fellebbezés előterjesztésével a jogorvoslathoz való joggal), így a fordítás elmaradása miatt nem állapítható meg a tisztességes eljáráshoz való jog, illetve az annak részét képező anyanyelvhasználathoz fűződő jogának sérelme.
- [26] 3. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az érdemi vizsgálat során azt állapította meg, hogy nem sérült az indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jogát képező

anyanyelvhasználathoz való joga, ezért az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt elutasította.

Budapest, 2025. szeptember 30.

Dr. Varga Réka s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Hende Csaba s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Réka s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró,
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Polt Péter s. k.,
alkotmánybíró